

Vedtak M. i mørk.

YDLE

P.J.V j.nr. 105.I.8.i.

Nedklassificeret
Afklassificeret

Til Udenrigsministeren.

Atlantkontoret har i samarbejde med Forsvarsministeriets
NATO-kontor udarbejdet vedlagte P.M. indeholdende en fordomsfri
analyse af Danmarks sikkerhedspolitiske stilling.

Jeg vil ved forelæggelsen af dette aktstykke tilføje,
at dets konsekvenser står mig klart. Jeg lægger derfor person-
lig megen vægt på den afsluttende bemærkning.

Et eksemplar af P.M.'et bliver samtidig hermed over-
givet Forsvarsministeren af Kontorchef Svend Hansen.

Den 27. marts 1954.

Birger Kronmann

HHM/BK/Hee.

371

Vedlagt til bilag nrk.

YDERST HEMMELIGT

Ned klassificeret

Aflassificeret

Til Udenrigsministeren

Atlanthuset har i samarbejde med Førsvarsministre-
riets NAYO-kontor udarbejdet vedlagte P.M. indeholdende en
fordensfri analyse af Danmarks uddannelsespolitiske stilling.

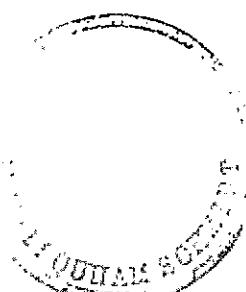
Jeg vil ved forelæggelsen af dette aktuelt tilfælde,
at dets konsekvenser står mig klart. Jeg lagger derfor per-
sonlig og en vigt på den afsluttende bemærkning.

Et eksemplar af P.M.'et bliver samtidig henvendt over-
givet Førsvarsministren af Kontorets chef Svend Hansen.

Den 27. marts 1954.

Birger Kronmann

Mott. tele. fra Diskussions-
d. 15.12.1954 fra. Lulegård
af. Bch. W. Mc Ilquham Schmidt 54

~~Nedklassificeret~~
Y D E R S T
H E M M E L I G T
~~Afklassificeret~~

R.J.V.j.nr.105.I.8.i.

Eksemplar nr.: 3
I alt 30 eksemplarer
Samlet siderantal:

P.M.

Danmarks sikkerhedspolitiske
stilling.

Sovjetunionens fysiske evne til at indlede
en angrebskrig.

En vurdering af Danmarks aktuelle sikkerhedspolitiske stilling må i betragtning af Danmarks medlemsskab af NATO tage sit udgangspunkt i en bedømmelse af den generelle risiko for sovjetrussisk aggression mod Vesteuropa. Det fremgår i denne henseende af de foreliggende NATO-vurderinger af Sovjets militære styrke, at Sovjet for tiden og i hvert fald i perioden indtil 1956 vil være i stand til at gennemføre en angrebskrig mod Vestmagterne med betydelige tab for disse, herunder af landområde. Det er dog SACEUR's skøn, at en heldigt gennemført angrebskrig kun vil kunne iværksættes efter omfattende forberedelser, der næppe vil kunne forblive skjulte for Vestmagterne. På grundlag af denne faktiske vurdering er det opgaven for en almindelig politisk bedømmelse at opstille en beregning af den sandsynlige risiko for, at Sovjet vil udnytte sin således bestående fysiske magtstilling i angrebsøjemed.

Sovjetunionens politiske målsætning.

Den seneste NATO-vurdering i så henseende går ud på, at det uforandret er Sovjetets langtidsmål at styre de demokratiske regeringer ved at udbrede den kommunistiske ideologi universelt, og at Sovjet - hvis andre midler (5. kolonne-virksomhed, revo-

--

lutioner, kup etc.) slår faji - vil anvende krig for at nå dette mål, medmindre Sovjetunionens egen sikkerhed herved udsættes for unødig risiko. Der undgår dog formentlig elementer af traditionel imperialisme i Sovjets politik ved siden af den ideologiske målsætning. I en bedømmelse af krigsriskoen må også indgå det synspunkt, at Sovjets høje rustningsniveau og den i Østeuropa stedfundne ekspansion til dels kan være begrundet med nationale russiske sikkerhedsbønsyn.

Sovjets nye taktik.

Molotovs holdning på Berlin-konferencen og den sovjetiske propaganda i tiden derefter vender om, at Sovjets grundlæggende politik er uændret, og at de forhåbninger om en begyndende reel afs্পanding, som gennem 1953 kryede sig til visse af de faktorer, der blev udlagt som tegn på en "ny russisk politik", har været forgaves. Det er efter alt et dømme tale om en ændret taktik fra sovjetisk side, dernæst andring er formentlig blevet gennemført i erkendelse af, at den uforsonlige "Stalin-politik" i efterkrigsårene ikke havde bragt Sovjetunionen synderligt gevinst, men til gengæld havde sammenvejsset Sovjets modstandere, navnlig i Atlantplogen. Den nye taktik går tilsyneladende i første række ud på en koordineret "afspændingsoffensiv" med det formål at påvirke de vesteuropæiske befolkninger i en for Sovjetunionen gunstig retning og således borttegne det folkelige grundlag for den hidtidige NATO-EDC politik samt at skabe modsætningsforhold mellem de atlantiske allierede. Det mest åbenlyse udslag af den nye taktik har været den stadige forhaling af Europahærens virkelliggørelse.

Intet tyder på, at Sovjet har umiddelbare eller konkrete angrebshensigter. Tvertimod har den nye taktik formentlig som yderligere formål på baggrund af regeringsskiftet ~~at skaffe~~ 374

Sovjet et pusterum til stabilisering af forholdene i det ny-erhvervede østeuropæiske imperium samt til økonomisk udvikling i selve Sovjetunionen. Dette er også fremhævet i den foreliggende NATO-vurdering. Sovjets korttidsmål i de nærmeste år vil formentlig være nået, såfremt denne konsolidering kan gennemføres uden en samtidig og tilsvarende styrkelse af Vestmagterne. I en vis "afspændingsperiode" med en udvidet Øst-Vest-handel og kulturelle Sovjet-kontakter med Vesten vil de vest-europæiske kommunistpartier have ideelle arbejdsvilkår.

Lægges ovenstående vurdering til grund, vil krigsfaren - alt andet lige - aktualiseres i løbet af nogle år. Det er naturligvis ikke muligt i en rent politisk analyse nærmere at præcisere, hvornår Sovjetunionen måtte anse tiden for moden til påny at skifte taktik, med andre ord hvornår den latente krigsfare påny måtte blive akut. Dette vil bl.a. afhænge af, i hvilket omfang Sovjets langtidsmål bliver nået gennem de lokale kommunistpartiers 5.kolonne-virksomhed. Det bør dog anføres, at den igangværende forbedring af levevilkårene i Sovjetunionen måske kan gøre det vanskeligere for de kommunistiske ledere at opfanatisere folkestemningen som ouverture til en krigspolitik.

De nye våbens betydning.

Man må imidlertid tage i betragtning, at andre faktorer kan reducere krigsriskoen. Her tænkes i første række på udviklingen af nye massedæmleggelsesvåben. Såfremt begge parter i en potentiel krig råder over et vist minimum af sådanne våben og har evnen og en tilkendegiven vilje til i givet fald at anvende dem, vil d. er heraf kunne udledes en vis generalpræventiv effekt. Det beror imidlertid på et højest usikkert skøn, der bl.a. må inkludere den menneskelige tåbelighed, i hvor høj grad man tør forlade sig på denne trøst. Det er jo endelig ikke sikkert, at præventionen vil strække sig længere end til strategisk anvendelse af atomvåben, således at den ikke kan afværge en krig med konventionelle våben, jfr. Korea, og taktisk atomartilleri. For et lille land som Danmark, der ikke kan ventes at deltage selvstændigt i udviklingen af atomvåben m.v., ville problemstillingen i givet fald og groft udtrykt blive denne: Hvis man enten turde forlade sig næsten 100 % på den generalpræventive virkning af de nye våbens eksistens eller på den anden side regnede mod, at en ny krig vil blive udkämpet næsten totalt med disse våben, ville danske forsvarsbestræbelser i deres nuværende form miste deres logiske grundelse som instrumenter i sikkerhedspolitikkens tjeneste og kunne højest motiveres med almene politiske prestigehensyn eller lignende.

Den fortolkning, der i den seneste tid er givet den såkaldte amerikanske "New Look-strategi", synes imidlertid at vise, at den tidligere i visse kredse udbredte tillid til, at evnen til at føre atomkrig vil være aldeles afgerende,

er i færd med at blive stærkt modificeret. Bug denne stigende forståelse ligger formontlig ikke alene en erkendelse af de særegne politiske problemer i forbindelse med en beslutning om at føre atomkrig, men også erkendelsen af, at atomvåben ikke kan afgøre krigslykken, hvis begge parter råder over sådanne våben. Vil Sovjetunionen begynde en krig, bliver det hejst sandsynligt mod konventionelle styrker, hvor Sovjet jo har et stort forspring i "urcpa". I betragtning heraf vil russerne sikkert sage at nå til en hurtig afgørelse i europa og vil - sålænge de tror på muligheden herfor - ikke være interesseret i at anrette omfattende ødelæggelser i Vest-europa med atomvåben eller i ved atomkrig mod USA at nedkalde en sådan krigs ødelæggelser over eget område. Herefter bliver det NATO, måske alene USA, der må træffe beslutningen om i givet fald at øve "atomgengældelse" med den doraf flydende risiko for, at Sovjet derefter også anvender atomvåben. I alle fald må som påvist af Ridgway, en anvendelse af atomvåben følges op af konventionelle styrker, hvis virkningen skal udnyttes. Konsekvensen af alt dette er en fastholden af den konventionelle forsvarsopbygning med betydelig vægt lagt på et system af dækningssstyrker i europa. Nylige udtaleser fra amerikanske militære ledere såvel som SACEUR's erklæring på Atlantrådsmedet i december 1953 tyder på, at den igangværende militære undersøgelse af manstret for NATO's forsvarsopbygning vil nå til denne konklusion.

Begrundelsen for danske forsvarsbestræbelser.

Såfremt denne vurdering tages som udgangspunkt, vil fortsatte danske forsvarsbestræbelser have et formål, og dette vil principielt være nødvendige, såfremt man - som foran antaget - går ud fra teorien om en latent fare for sovjet-russisk aggression. Herudover har tilstedeværelsen af rimelige danske forevarsstyrker betydning til sikring af den fornødne nationale uafhængighed i forhold til vores allierede, jfr. konsekvenserne af Islands permanente afrustning.

Omfangen af de danske forsvarsbestræbelser må i øvrigt i stræk af vores medlemskab af NATO fastlægges i overensstemmelse med den almindelige, af alle medlemsstater vedtagne NATO-strategi. Det har siden 1949 været en hovedbestræbelse for Danmark at overbevise vores allierede inden for NATO om Danmarks strategisk vigtige og samtidig utsatte beliggenhed. Denne bestræbelse bar frugt, da den af Militærkomitéen og Rådet i december 1952 godkendte "Strategic Guidance" fastslog Nordeuropas strategiske betydning og Danmarks stilling som nøglen til dette områdes forsvar. Tilbuddet om fredstidsstationering af allierede fly må nok ses i lyset heraf.

Afsvækket allieret tillid til mulighederne for at komme Danmark til hjælp.

Den afvisende eller henholdende danske stilling til en række forsvarsproblemer har imidlertid medført en afsvækket allieret tillid til mulighederne for at yde Danmark effektiv hjælp i krigstilfælde.

Det fremgår af SACEUR's telegram af 2. februar 1954 til Standing Group, at planerne om på D-dag eller umiddelbart derefter at yde Danmark flyverstyrkning må revideres

som konsekvens af den manglende udsigt til gennem fredstidsstationering at få etableret en effektiv flyverdækning, således at mobiliseringen kan gennemføres, og forstærkningerne føres frem i ly heraf.

Som andre årsager til den mindre gunstige NATO-vurdering af Danmarks forsvarsmuligheder må nævnes den hidtidige danske politik med hensyn til et dansk bidrag til Nordflankens dækning syd for den dansk-tyske grænse samt det generelle prestigetab, som det danske forsvar har lidt ved begivenheder som rytterierne i februar 1953 og flyvevibnets aktuelle krise. Et konkret eksempel på faren ved Danmarks henholdende stilling i et spørgsmål af stor betydning for krigsførelsen er reaktionen på den danske modvilje mod gennemførelse af en koordineret forsyningsplan, bl.a. omfattende opbygning af reserveforsyninger i Storbritannien. Thi uden virkelig tillid hos vores allierede til vort forsyningssystem kan vi ikke gøre os synderligt håb om at få forstærkninger, når de er nødvendige.

Planerne for Nordregionens forsvar gik efter det foreliggende ud på så vidt muligt at holde Danmark i krigstilfælde. Den allierede hjælp skulle normalt bestå af luft- og flædeforstærkninger udefra, samt af de tyske EDC-divisioner, der påregnes opstillet i Slesvig-Holsten, og som tænktes trukket nordover i krigstidfælde. Man kan imidlertid ikke afvise risikoen, at disse planer vil blive modifieret, hvis Danmark fortsat er passiv i sin NATO-politik, blandt andet således at de tyske divisioner i stedet underlægges Centralregionen, og således at deres forsyningslinier tilrettelægges med en tilbagetrækning vestover (Holland ?) for øje.

Erfaringerne fra det sidste år begivenheder tyder i det mindste ikke på, at NATO's militære ledelse vil tilslutte sig

sætte andre militære hensyn for at styrke Danmarks forsvar, medmindre man har sikkerhed for, at en passende effektivitet kan opnås, hvilket forudsætter, at Danmarks egen indsats øges. Spørgsmålet er derfor, om der fra dansk side kan tages skridt, som dels er egnede til at vende NATO's vurdering af Danmarks forsvarsmuligheder i en for os gunstig retning, dels ikke strider mod ufravigelige danske betænkeligheder.

Hensynet til den folkelige tilslutning til NATO-politikken.

Den vigtigste danske betænkelighed, som gør sig gældende over for en mere aktiv NATO-politik - det være sig accept af foranstaltninger som fredstidsstationering eller yderligere udvidelser af den nationale forsvarsindsats - er hensynet til ikke at svække eller sprænge den formentlig ikke overvældende sikre folkelige tilslutning til NATO-politikken. Der går i nærværende aktstykke ud fra, at dette hensyn for tiden ikke er forenligt med en fredstidsstationering eller med en højere forsvarsudgift.

De skridt, som inden for denne begrænsning kan anses for egnede til at hæve Danmarks NATO-prestige og danne udgangspunkt for en mere positiv NATO-vurdering af den danske forsvarsvilje og af mulighederne for at forsøre dansk territorium effektivt, må have til formål at fremme bestræbelserne for at opstille en effektiv dækningsstyrke i Vesteuropa, naturligvis med hovedvægten lagt på dennes nordlige flanke. Da disse bestræbelser koncentrerer sig om en virkeliggørelse af EDC, må de eventuelle danske skridt formentlig have relation hertil. Det bemærkes for en ordens skyld, at intet foreliggende synes at tyde på, at der foreløbig kan ventes noget initiativ udefra (pressure) for at fremkalde danske skridt i så henseende. Det er derimod fra britisk side

tilkendegivet, at spørgsmålet om fredstidsstationering af allierede fly i Danmark vil rejse sig påny, når der er ved at blive opstillet EDC-styrker i Slesvig-Holsten.

Danmarks forhold til Europahæren.

Det er Danmarks hidtidige politik at støtte EDC i princippet uden at ville indtræde i Europahæren. Denne vægning er formentlig stadig velbegrundet allerede på grund af den ved EDC-traktatens artikel 77 hjemlede mulighed for Rådet til med 2/3 majoritet at træffe en for vedkommende land bindende beslutning om fredstidsstationering af EDC-styrker. Spørgsmålet er imidlertid, om der ikke vil være betydelige fordele forbundet med et dansk initiativ til at associere sig med EDC.

De øjeblikkelige planer om dansk-tysk militært samarbejde.

Inden man går nærmere ind på denne mulighed, vil det være af betydning at undersøge, hvorledes Danmarks forhold til EDC vil være, hvis et sådant skridt ikke tages.

Det er officielt tilkendegivet, at en løsning af det tyske forsvarsspørgsmål er en forudsætning for, at spørgsmålet om dækningen af vor egen sydgrænse kan løses tilfredsstillende, og at Danmark, såfremt EDC bliver til virkelighed, vil samarbejde med Europahæren gennem NATO-kommandosystemet. Denne formel dækker over, at de to tyske divisioner, som påregnes opstillet i Slesvig-Holsten, tænkes henlagt under CINCNORTH og under en eller anden, endnu ikke fastlagt form bragt i samarbejde med danske styrker i Slesvig-Holsten og Jylland. Hvad angår kommandospørgsmålet, forestiller man sig inden for Nordregionen de tyske divisioner henlagt under COMLAND-DENMARK's operative kontrol i krigstid; det er derimod uafklaret, om disse to divisioner tænkes integreret,

hvilket i givet fald måtte finde sted med ikke-EDC-styrker (britiske, danske ?).

Som ovenfor nævnt foreligger der planer om, at de tyske styrker i Slesvig-Holsten i givet fald skal trækkes nordover, hvilket er nødvendigt, hvis de skal gavne forsvaret af Danmark; heraf følger, at der i Jylland må oprettes depoter for dem og forberedes forsyningsslinier. Hvad angår den taktiske luftdækning, kan denne blandt andet tankes varetaget af en afdeling af det projekterede tyske EDC-flyvevåben; det er formentlig med henblik herpå, at der under 6. og 7. slice af infrastrukturprogrammet ønskes udbygget redeploymentpladser i Danmark, hvortil EDC-luftstyrkerne ved mobilisering i området kan forlægges.

Bliver planerne om opstilling i Slesvig-Holsten af tyske divisioner under CINCNORTH ført ud i livet, vil det afføde et betydeligt samarbejde i fredstid med danske styrker. Ikke alene på stabsniveau men også ved manøvrer m.v. bliver det påkrævet i fredstid at indeværende samarbejdet i krig. Den mulige tilbagetrækning gennem Jylland må forudsætte, at der finder øvelser sted på dansk område, herunder flyverøvelser, og udlægningen af depoter i Jylland vil kræve tilstedeværelse allerede i fredstid af et depotpersonel, som principielt må være tysk, jfr. dog nedenfor. Endelig må man være forberedt på et intimt samarbejde i fredstid med den projekterede tyske Østersøflåde.

Politiske problemer omkring forsvarsmissionen
samarbejde med tyske styrker.

Som det vil ses, vil det samarbejde med de tyske styrker, som forudsæs inden for rammerne af NATO-kommmandosystemet, rejse adskillige problemer af politisk karakter. Ved den nærmere tilrettelæggelse af samarbejdet bliver det utvivl-somt nødvendigt at foretage en afvejelse af de militære hensyn over for de politiske. Men skal der overhovedet træffes et arrangement, der indebærer reservering af de tyske EDC-styrker til forsvar af Nordregionens sydflanke (altså adgangsvejene til og den sydlige del af Danmark), må man fra dansk side være indstillet på at acceptere i hvert fald et vist fredstidssamarbejde med tyskerne også på dansk grund. Det falder uden for rammerne af denne undersøgelse at tage stilling til, hvorledes de indenrigspolitiske hensyn - ubehaget ved påny at se tyske tropper i Danmark - kan tilgodeses; man vil formentlig stort set komme til at stå over for et enten-eller: Vil man have tysk hjælp i krigstid, må man affinde sig med, at den forberedes i fredstid. Denne konsekvens står efter alt at dømme ikke klart for befolkningen på indeværende tidspunkt.

Politiske fordele ved en nærmere dansk tilknytning
til EDC.

Såfremt de to tyske divisioner, som man må ønske som minimum, henlægges under Nordregionen, må der altså etableres et omfattende samarbejde mellem Danmark og EDC. Skal dette samarbejde tilrettelægges under en for Danmark politisk acceptabel form, bliver det antagelig nødvendigt at etablere en vis formel tilknytning mellem Danmark og EDC.

Ved en stilling som associeret medlem af EDC vil Danmark

kunne tage sæde i EDC-rådet som observatør og på det tidligst mulige tidspunkt - og bedre end gennem en ret formel kontakt via SHAPE og Atlantrådet - blive bekendt med behandlingen af spørgsmål af betydning for vores egne forsvarsproblemer. Herved vil der skabes større mulighed end ellers for at erhverve støtte fra andre EDC-lande, således Frankrig, i situationer, hvor der måtte opstå dansk-tyske interessekonflikter. Det ville overhovedet være af almen politisk betydning så vidt muligt at undgå, at forsvarssamarbejdet kommer til at afføde et direkte dansk-tysk forhold; vor traditionelle politik over for Tyskland vil være mere i overensstemmelse med det synspunkt, at de herhenhørende problemer afhandles på kollektiv basis.

Man må jo ikke glemme, at Tyskland uanset det sikkerheds-politiske interessefællesskab med Danmark, som den nuværende konstellation har affødt, fortsat vil være Danmarks umiddelbare og i takt med den stigende selvstændighed politisk, militært og økonomisk overlegne nabo. På en række områder, det national-politiske ikke at forglemme, vil der opstå dansk-tyske divergencer i fremtiden, og skal det militære samarbejde fra tysk side anvendes som løftestang over for Danmark i et bilateralt forhold, vil vi ifølge sagens natur blive de små. En dansk associering med EDC vil naturligvis ikke eliminere risikoen for, at Tyskland misbruger forsvarspolitikken i andre formåls tjeneste, men den vil blive reduceret, blandt andet fordi Danmark vil få lettere ved at modstå en tysk pression ved at samarbejde med andre af Tysklands naboer, der står over for tilsvarende problemer.

Militære fordele ved en nærmere dansk tillknytning til EDC.

Et problem, som formentlig navnlig vil opstå i forbindelse med det dansk-tyske samarbejde, er kommandospørge- 384

målet. Udfra en militær vurdering bør de to korps, der skal forsvere Nordregionens sydlige del (Slesvig-Holsten-Jylland) stå under een samlet arméledelse. Dette må i dansk interesse være COMLAND-DENMARK, som idag er den danske hærchef. Forskellen på de to korps er imidlertid den, at det danske, der først kan opstilles fuldtud efter tilendebragt mobilisering, kun indeholder en fredstidskerne på knap 1 division, medens det tyske, der udgøres af stående styrker, (de to divisioner) ikke blot er delvis uafhængigt af en mobiliserings gennemførelse, men også i kraft af deres højere fredsberedskab vil være væsentlig mere effektivt. Det er bl.a. derfor ikke sikkert, at dette underlæggelsesforhold under en dansk general vil være acceptabelt set fra et tysk synspunkt. Men på den anden side kan det formentlig anses for at være en militær nødvendighed, at de to korps, der skal kæmpe side om side i et så lille område, må være under een samlet færing. Det tyske ønske kunne da blive, at COMLAND-DENMARK blev en tysk general. Det vil nok være lettere for Danmark at opnå forståelse for sit synspunkt, såfremt de styrker, der sammen med de to tyske divisioner skal indgå i COMLAND-DENMARK's armé, er fra et associeret land end fra et udenforstående.

En associering med EDC vil formentlig også gøre det lettere at forlange, at f.eks. spørgsmålet om fast depotpersonel i fredstid i Danmark løses af danske styrker.

Styrkelse af Danmarks NATO-renommé.

Men det vil rent umiddelbart være som politisk manifestation, at et dansk initiativ til at associere sig med EDC vil have værdi. Det vil kunne modvirke den faldende kurve for vort NATO-renommé ved at fremtræde som et vidtgående

byrd om en positiv dansk vilje til at yde realistiske bidrag til det fælles og dermed til Danmarks forsvar. Det vil derfor være egnet til at stimulere planerne om at stille de tyske divisioner til rådighed for Nordregionen. Hvad specielt Frankrigs stilling hertil angår, vil muligheden for et nært nært og organiseret samarbejde mellem tyske og danske styrker kunne gøre det lettere for Frankrig at acceptere en sådan reservering. Man må jo huske, at der i Frankrig rent fraset den udbredte uvilje mod en for selvstændig tysk genoprustning - gør sig stærke tendenser gældende til at favorisere Centralregionen på flankernes bekostning (Juin).

Norges stilling.

Norge har hidtil været talsmand for en tysk genoprustning, og fra officiels side (Arbeiderbladet den 26 februar 1954) har man stort betonet nødvendigheden af at gennemføre EDC-politikken, ja endog tilrådet noje overvejelse af, "om man på norsk hold på noen måte kan bidra til en tilfredsstillende løsning". Denne norske interesse tager utvivlsomt sit udgangspunkt i samme vurdering, som er lagt til grund for Danmarks stillingtagen, nemlig det tyske forsvarsbidrags betydning for forsvareret af Nordregionen som helhed. Principielt måtte man derfor også påregne norsk forståelse, ja støtte til danske bestræbelser for at få reserveret en del af de planlagte tyske styrker til forsvareret af Nordregionen. Noget sådant må være også i norsk interesse.

Man må imidlertid være opmærksom på, at der måske ikke efter norsk opfattelse består et fuldstændigt interessefællesskab med Danmark. Ifølge pressemeldelser skal man fra norsk side have ytret betenkkelighed ved, at Tysklands

genoprustning på afgørende måde vil forlægge tyngdepunktet til det centraleuropeiske frontafsnit, og navnlig have påpeget betydningen af, at Storbritannien ikke associerer sig for stærkt med EDC og derved binder sig til en kontinental centrumstrategi. Det er en kendt sag, at Norge indenfor NATO har udfoldet energiske bestræbelser for at opnå garantier for forsvaret af Nordnorge og har interesseret sig meget for en "Atlanterhavsstrategi", d.v.s. sikringen af Norges søkommunikationer vestover. Disse synspunkter stemmer ikke helt overens med Strategic Guidance's vurdering af Nordregionens forsvar med hovedvægten lagt på Danmarks forsvar. Man kan i denne forbindelse minde om Norges tilbagetrækning i 1953 af Tysklands-brigaden med henblik på forsvaret af Nordnorge.

I en omtale af Norges forsvarsproblem ger "Times" (17.3.1954) imidlertid opmærksom på, at "det forekommer mere end sandsynligt ... at Tysklands genoprustning så langt fra at svække Nordeuropas forsvar vil øge Norges sikkerhed i væsentlig grad. Den virkelige trusel for Norge ville mere sandsynligt indtræde, såfremt Rusland havde løbet Vesteuropa over ende og kunne stede ind i Skandinavien gennem dets "bløde underliv", således som Tyskland gjorde det, hellere end at indlade sig på ... en (vanskelig) invasion gennem polarområdet."

Disse betragtninger er anført for at påvise, at specifikt norske strategiske synspunkter kan afføde en vis forbeholdenhed fra norsk side overfor danske planer i den her foreslæde retning, men at den danske militære interesse i deres gennemførelse ikke bør fordunkles af norske forseg på udfra exclusive nationale hensyn at modificere den hidtidige strategiske tankgang med hensyn til Nordregionens forsvar.

Spørgsmålet om en udvidelse af det danske Tysklands-kontingent.

Nu må man naturligvis gøre sig klart, at en dansk erklæring om villighed til association med EDC kun vil være et rent politisk skridt, og at den kun vil kunne få reel og varig betydning til fremme af Danmarks sikkerhedsproblemer, hvis man er parat til at ledsage den eller følge den op med foranstaltninger, der rent faktisk tilsigter at styrke Danmarks egen militære indsats i området. Dette rejser spørgsmålet om en udvidelse af det danske kontingent i Slesvig-Holsten.

Nu er der næppe indenrigspolitisk dækning for en udvidelse heraf på indeverende tidspunkt; regeringens hidtidige indstilling har jo været, at noget sådant måtte forudsætte væsentlige allierede bidrag til Nordflankens forsvar.

Man kunne imidlertid med udgangspunkt i den vurdering, at krigsrisikoen ikke er overhængende, og at opgaven må være på længere sigt at konsolidere Nordflankens forsvar og at fastholde den allierede interesse herfor, tænke sig den mulighed blot at erklares, at det danske kontingent i Slesvig-Holsten ville blive udvidet til en nærmere bestemt størrelsesorden samtidig med opstillingen af EDC-divisioner i dette område. Et sådant tilbud ville imidlertid næppe stemme overens med den i NATO fremherskende militære tankegang.

I TCC/SCS-rapporten (Lissabon februar 1952) blev det fremhævet, at det danske Tysklands-kontingent af militær-økonomiske hensyn måtte trækkes hjem, når der til sin tid blev opstillet tyske EDC-styrker i Slesvig-Holsten. Denne vurdering holder formentlig stadig stik og stemmer forsvidt 388 godt overens med den naturlige danske interesse i, når en

forsvarlig dækning af vor sydgrænse er tilvejebragt, også at have tilstrækkelige dækningsstyrker i hjemlandet.

Sålenge der derimod ikke er tyske styrker ved Kielkanalen, har det danske kontingent den vigtige opgave i krigstilfælde at opholde fjenden, indtil mobilisering er gennemført og hjælp kan nå frem. Det er imidlertid påvist bl.a. af CINCNORTH, at et kontingent på kun ca. 1500 mand er for lille til løsning af denne opgave. En rent militær betragtning måtte derfor føre til, at de danske styrker i Tyskland allerede nu blev udvidet, således at de i tiden indtil de tyske styrkers opstilling kunne udgøre en mere effektiv dækningsstyrke end nu. Det ovenfor påpegede politiske hensyn til regeringens principielle linie vil imidlertid muligvis kræve, at en udvidelse af kontingenget - der militært og politisk skulle søge sin almene begrundelse i behovet for faktiske danske foranstaltninger - først iværksættes, når det allierede bidrag til Nordflankens dækning er sikret, d.v.s. når EDC er ratificeret. Efter dette tidspunkt vil der som bekendt hengå 1 1/2 til 2 år, før tyske styrker opstilles.

En yderligere foranstaltning, som kunne tænkes truffet fra dansk side med henblik på at øge vor egen militære indsats i området, ville være oprettelse af et allerede i fredstid bestående "Army Field Headquarters" i Jylland, hvad navnlig Montgomery kraftigt har efterlyst. Dette ville i modsætning til de fleste andre militære tilskud til beredskabet ikke støde på fysiske eller økonomiske vanskeligheder. Til gengæld ville eksistensen af et sådant hovedkvarter fremme mulighederne for at fastholde en dansk general som COMLANDDENMARK samt muligvis begrænse behovet for tyske officerer i staben.

Indholdet af en eventuel dansk deklaration om Nordflankens dækning.

I lyset af de ovenfor fremdragne synspunkter kunne en dansk erklæring om Nordflankens dækning formes som en slags "declaration of intent" efter følgende linier:

1º Den danske regering bedømmer den internationale situation således, at en fortsættelse af NATO-EDC-politikken er en nødvendighed for at sikre Vesteuropa.

2º Regeringen er derfor rede til - uover den igangværende opbygning af danske forsvarsstyrker - at yde de bidrag til gennemførelsen af denne politik, som er mulige for Danmark:

For det første vil Danmark opretholde sin dækningsstyrke ved Kieler-kanalen, indtil løsningen af denne opgave kan overtages af tyske styrker.

For det andet vil Danmark, såsnart vore allieredes vilje til at yde et effektivt bidrag til Nordflankens dækning har manifesteret sig ved en ikrafttræden af EDC-trakten, udvide sit Tysklands-kontingent til en nærmere bestemt størrelse, indtil hele styrken trækkes tilbage.

For det tredie vil Danmark satte alt ind på at tilrettelægge det danske forsvarsbidrag nord for den dansk-tyske grænse således, at maximal effektivitet kan opnås ved samarbejdet med allierede hjælpestyrker, bl.a. ved opretelse af et stående felthovedkvarter med allieret stab.

For det fjerde vil Danmark, når EDC er ratificeret, indtræde som associeret medlem af EDC for at lette samarbejdet mellem danske styrker og EDC-styrker. Denne associering vil indebære, at den danske regering lader sig repræsentere i EDC-rådet samt efter behov i andre af forsvars-

fællesskabets organer ved observatører.

3º Den danske regering forventer, at dens herved tilkendegivne villighed til militært og politisk at yde bidrag til det fælles forsvar vil modsvareres af allieret hensyntagen til Danmarks sikkerhedsbehov ved reservering af EDC-styrker til Nordregionens forsvar.

En dansk erklærings indflydelse på EDC-traktatens ratifikation.

Hvad angår den virkning, et sådant dansk initiativ vil have i EDC-landene, mindes først om det tyske socialdemokratis ønsker om dansk (og norsk) tilknytning til EDC. Meget taler endvidere for, at et sådant dansk initiativ ville være velkommen i Frankrig som egnet til at stimulere den franske nationalforsamling forud for ratifikationsdebatten. En embedsmænd ved den franske NATO-delegation har endog for nogen tid siden givet udtryk for, at norsk og dansk deltagelse i EDC "ville have en helt afgørende virkning på den franske nationalforsamlings indstilling til spørgsmålet om ratifikation". Denne kategoriske smtning må dog nok tages med et vist forbehold. Det er trods alt i første række USA's og Storbritanniens stilling, der i så henseende vil være afgørende for Frankrig.

Udover den almindelige politiske NATO-goodwill, som Danmark ville erhverve ved et initiativ som det beskrevne, vil der imidlertid utvivlsomt være tale om en handling, der kan forskaffe os en speciel fransk goodwill. Denne kan som nævnt komme os til gode senere hen, når det dansk-tyske samarbejde skal stå sin prøve, jfr. den velvillige franske indstilling til Danmarks problemer under forhandlingerne i begyndelsen af 1953 om Nordflankens dækning. Derfor kunne man

måske overveje på forhånd et drøfte tidspunktet og formen for en dansk erklæring om associering med EDC med den franske regering, således at den kunne få den maximale virkning.

I denne forbindelse skal det yderligere anføres, at Danmark ved en sådan suspensivt betinget erklæring ikke binder sig til noget usikkert, men tværtimod forskaffer sig et alibi, der kan sikre os mod eventuelle beskyldninger for gennem vor negativ indstilling at have et medansvar, såfremt EDC forliser.

Afsluttende bemærkninger.

Det er sandsynligt, at en dansk erklæring om nærmere tilknytning til EDC vil udløse en sovjetrussisk (og polsk) reaktion; det er jo - foruden den amerikanske basepolitik - EDC snarere end NATO som sådan, der er målet for den sovjetiske propaganda. Man synes dog med sindsro at kunne afvente den sovjetrussiske reaktion, der nok ikke vil finde umiddelbart udtryk i andet end en note til Danmark. Det kan ikke på det foreliggende grundlag bedømmes, om en sådan dansk politik også vil påvirke de dansk-russiske handelsforbindelser. Det ville imidlertid være inkonsekvent af Danmark at lade hensynet til at undgå sovjetrussisk modvilje veje tunge til end hensynet til vor sikkerhedspolitik. Dette valg er allerede truffet, da vi gik ind i Atlantpagten, men hensynet til den sovjetiske reaktion gør det ønskeligt, at tidspunktet for en eventuel erklærings afgivelse ikke upasses efter udsigterne til en gennemførelse af EDC.

Den 26. marts 1954.

Svend Hansen

Birger Kronmann

/ H.H. Mathiesen.392